

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

Dok. nr. 11

SAK NR 13378944 92/16-123

**ETTERFORKING AV POLITIBETJENT A VED NORDLAND
POLITIDISTRIKT FOR UFORSIKTIG OMGANG MED SKYTEVÅPEN**

Sakens bakgrunn

Vakthavende i Spesialenheten ble lørdag 6. februar 2016 kl. 09:30 oppringt av operasjonsleder D ved Nordland politidistrikt med varsel om at det tidligere samme dag kl. 08:15 var avfyrt et vådeskudd på våpenrommet ved Harstad politistasjon. I telefonsamtalen ble det opplyst at prosjektilet gikk gjennom veggen inn til pikettrommet, gjennom nakkestøtten på en stol, og videre gjennom veggen til rapportrommet. Det ble opplyst at ingen var skadet som følge av vådeskuddet.

Spesialenheten besluttet etterforskning av saken.

Spesialenhetens etterforskning

Spesialenheten har innhentet Politidirektoratets rundskriv 2013/13 – Direktiv for forvaltning av politiets tjenestevåpen og ammunisjon og Midtre Hålogaland politidistrikts meddelelse av 1. oktober 2013 – Forvaltning av politiets tjenestevåpen og ammunisjon.

Spesialenheten har mottatt utskrift av e-poster som viser informasjon som ble sendt den enkelte ansatte i politidistriktet i forbindelse med at midlertidig bevæpning opphørte 3. februar 2016.

Videre har Spesialenheten mottatt publikasjonen "Spesielt byggeprogram for lokaler til politi- og lensmannsetaten" som beskriver tekniske krav til politibygg. Under punkt 9.2.2. beskrives blant annet krav til prosjektering og utføring av vegger i våpenrom.

Kriminaltekniske undersøkelser ble utført den 6. februar 2016 av politioverbetjent F etter oppdrag fra Spesialenheten. Mandag 8. februar 2016 reiste Spesialenheten til Harstad for å gjennomgå åstedet og foreta avhør av mistenkte og vitner.

Politiøgskolestudent W, politibetjent E, konstituert politioverbetjent C, politiøgskolestudent R, konstituert lensmann V, konstituert politistasjonssjef T og prosjektleder for nytt politihus i Harstad G er avhørt som vitner i saken.

Politibetjent A er avhørt i saken med status som mistenkt.

Spesialenheten for politisaker

Besøk: Grønneggt. 82

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR

Tel: 62556100 Faks: 62556102

E-post: post@spesialenheten.no

MWI004

Nærmere om sakens faktum

Natt til lørdag 6. februar 2016 møtte A til tjeneste ved Harstad politistasjon. Han skulle arbeide i uniformert ordenstjeneste og kjøre patrulje med kallenavn M30 sammen med politihøgskolestudentene W og R. A var godkjent IP 4.

Da politibetjent A møtte på jobb, hadde politihøgskolestudentene W og R startet tjenesten på kvelden 5. februar og skulle jobbe frem til kl. 04:00 den 6. februar 2016. Det var bestemt at W og R skulle kjøre sammen med A fordi studentveilederne deres ikke var på jobb.

Politibetjent A pakket baggene sine i bilen og hentet en MP5 maskinpistol og en 9 mm Heckler & Koch P30L (HK P30) pistol med serienummer PN304974. Han la MP5en i bilen og gav pistolen til politihøgskolestudent W med beskjed om at hun skulle lade våpenet og sette pistolen i hylsteret. W gjorde dette. Etter at pistolen var satt i hylsteret, undersøkte politihøgskolestudent R om pistolen i hylsteret kunne plasseres i boksen mellom fremsetene på patruljebilen M30. Det var ikke plass til pistolen med hylster i boksen og våpenet ble tatt ut av bilen.

Politi-høgskolestudent R har forklart at politibetjent A da uttalte "faen, vi kan ikke ha ladd våpen utenfor hylsteret". Både politibetjent A og politihøgskolestudent W har forklart at pistolen da ble tømt for ammunisjon og spent ned.

A forklarer at han ville undersøke om pistolen med det nye hylsteret passet inn i boksen på patruljebilen M30. Det gjorde den ikke og pistolen ble tømt for ammunisjon. Kulen som hadde vært i kammeret ble satt i magasinet og det fulladede magasinet ble satt inn i pistolen igjen. Deretter ble pistolen låst ned i kassen i patruljebilen.

Pistolen var innlåst i tjenestebilen frem til politibetjent A skulle avslutte tjenesten. Litt over kl. 08:00 den 6. februar 2016 tok han våpenet ut fra tjenestebilen. A er usikker på om han tok magasinet ut av pistolen på dette tidspunktet eller om det ble værende i pistolen. A gikk inn på våpenrommet hvor han la MP5en på plassen i skapet med magasinet ved siden av. Da han skulle legge pistolen fra seg i hyllen på våpenrommet, tok A ladegrep på pistolen og deretter et avtrekk. Det medførte at det ble avfyrt et skudd. Kulen gikk gjennom veggen inn til pikettrommet. Der traff den nakkestøtten til en lenestol og gikk videre gjennom veggen ved TV apparatet. Kulen gikk inn i rapportrommet og stanset i en trillereol. A kan ikke forklare hvorfor han tok ladegrep og avtrekk på pistolen.

Konstituert overbetjent C har forklart at han satt på rapportrommet litt over kl. 08:00 den 6. februar 2016 og hørte et "poff". Kort tid etter kom A inn på rapportrommet og forklarte at han hadde avfyrt et vådeskudd. Det viste seg at kulen lå rett bak en trillereol ved veggen inn til piketten. Videre viste det seg at kulen hadde gått gjennom nakkestøtten på stolen på pikettrommet hvor C bruker å sitte.

T, som er konstituert politistasjonssjef på Harstad politistasjon har forklart til Spesialenheten at praksisen med studentenes delaktighet i tjenestemenns våpenhåndtering var ukjent for ham. Under avhørene av politihøgskolestudentene W og R var praksisansvarlig Z til stede. Hun har oppgitt at hun ikke var klar over at studentene håndterte andre tjenestemenns våpen. Etter hendelsen den 6. februar 2016, sendte Z ut en e-post til studentveilederne med orientering om at studentene ikke skal håndtere andres våpen og presiserte at enhver er ansvarlig for sitt eget våpen.

Konstituert politistasjonssjef T overrakte under avhøret en utskrift av to e-poster som politiinspektør B sendte til alle ansatte ved Nordland politidistrikt den 29. januar og 1. februar 2016. I e-postene fremgår det at den midlertidige bevæpningen i Nordland politidistrikt skulle opphøre 3. februar 2016. I e-postene opplyses det videre at fra samme tidspunkt gjelder reglene om fremskutt lagring av tjenestevåpen beskrevet i rundskriv fra Politidirektoratet, POD2013/013 og i "Direktiv for forvaltning av politiets tjenestevåpen og ammunisjon". Begge disse dokumentene fulgte som vedlegg til e-posten av 1. februar 2016, og ble overlevert til Spesialenheten av T. Det beskrives i e-postene at det er anledning til å medbringe inntil to magasiner til enhånds våpen som skal lagres i belte eller på annen forsvarlig måte. I politimesterens meddelelse "Forvaltning av politiets tjenestevåpen og ammunisjon" fremgår det at våpen skal oppbevares uladd og nedspent uten magasin på godkjent oppbevaringssted i kjøretøyet.

Politibetjent A har forklart at han praktiserte fremskutt lagring ved at magasinet med ammunisjon settes i våpenet, men at det ikke tas ladegrep med skudd i kammeret. Det er også i følge A andre som praktiserer fremskutt lagring på samme måte som ham. A forklarer at han var kjent med bestemmelsen om at magasin med ammunisjon ikke skal være i våpenet, og viser til mottatte e-poster om dette for noen dager siden. Spesialenheten legger etter dette til grunn at A var kjent med e-postene av 29. januar og 1. februar 2016 med vedlegg, og kravet til fremskutt lagring av våpen og ammunisjon.

I følge politioverbetjent Fs rapport om åstedsundersøkelse var pistolen ladd med ammunisjon av typen "short stop" 9x19mm. Denne type ammunisjon skal normalt ekspandere kraftig og derved tape mye av energien ved anslag. Hullspissen på prosjektilet kan imidlertid "fylles/plugges" med for eksempel treverk i det kulen treffer slikt materiale og vil da ikke ekspandere som normalt. Våpenrommet på Harstad politistasjon ligger ved siden av piketten. Skuddet ble avfyrt mot hyllen i en reol hvor A oppbevarte våpenet sitt. Kulen gikk først gjennom to lag à 15 mm kryssfiner. Så traff den veggen mellom våpenrommet og piketten som består av 11 mm gipsplater og 7,5 cm isolasjon, og kom ut i piketten ca 144 cm over gulvet. Den gikk gjennom hodestøtten på en stresslesstol (99 cm over gulvet) før den traff gulvet og lagde merke i dette noe foran TV-benken i den andre enden av rommet. Så gikk den gjennom gipsveggen (samme type som over) ca 26 cm over gulvet og inn i arbeidsrommet ved siden av. Der stanset kulen i en trillereol og lagde et merke i denne. Til tross for dette var kulen lite deformert.

Konstituert politistasjonssjef T har forklart at han var sikker på at det var skuddsikre vegger på våpenrommet. Videre forklarer T at det 9. februar 2016 ble levert avviksmelding på våpenrommet. T har i etterkant av hendelsen funnet et dokument som beskriver byggeprogram for lokaler til politi- og lensmannsetaten datert 5. november 1999. I dokumentet fremgår det blant annet at veggene til et våpenrom skal utføres i betong. T leverte dokumentet til Spesialenheten.

Politihuset i Harstad stod ferdig i januar 2005 og prosjektleder for bygget var G. Han har forklart at det ble prosjektert og bygget et våpenrom i kjelleren i henhold til kravspesifikasjonen til et slikt rom. G forklarer videre at på et senere tidspunkt ble imidlertid rommet bak piketten tatt i bruk som våpenrom. Spesialenheten har ikke undersøkt nærmere hvorfor våpenrommet ble flyttet og hvem som besluttet dette.

Spesialenhetens vurdering

Spesialenheten for politisaker skal etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått en straffbar handling i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

Saken gjelder manglende etterlevelse av politiets bestemmelser om behandling og oppbevaring av våpen og ammunisjon i det politibetjent A satte magasinet med skarp ammunisjon i pistolen da tjenesten begynte. Forholdet kan rammes av straffeloven § 171 om grove og forsettligge brudd på tjenesteplikt. Videre gjelder saken uforsiktig omgang med skytevåpen ved at politibetjent A ved tjenestens slutt tok ladegrep på pistolen mens det fulladede magasinet stod i, trykket på avtrekkeren, og avfyrte et skudd. Forholdet kan rammes av straffeloven § 188 om uforsiktig omgang med skytevåpen.

Etter våpeninstruksen for politiet av 1989 § 5 kan skytevåpen medbringes og oppbevares i motorisert patrulje i samsvar med sikkerhetskrav fastsatt av Politidirektoratet. (Denne regelen er videreført i våpeninstruksen for politiet av 2015 § 2-2 som trådte i kraft 1. april 2016). I rundskriv 2013/013 har Politidirektoratet gitt regler om fremskutt lagring av våpen. I politimesteren i Hålogaland politidistrikts meddelelse av 1. oktober 2013 bestemmes at våpen og ammunisjon skal være adskilt ved fremskutt lagring.

Politidistriktet hadde pr e-post varslet om at midlertidig personlig bevæpning opphørte den 3. februar 2016 og at politidistriktet gikk tilbake til fremskutt lagring i bestemte motorvogner. Politibetjent A var kjent med dette regelverket, men satte magasinet med skarp ammunisjon i pistolen.

Forholdet er vurdert etter straffeloven § 171 om grovt brudd på tjenesteplikt. Spesialenheten finner at As opptreden er meget kritikkverdig, men at forholdet ikke er så vidt grovt at det rammes av nevnte straffebestemmelse. Straff er samfunnets siste og alvorligste reaksjon og forholdet kan passende avgjøres i personalsporet. Det er også sett hen til at denne opptreden nok var årsaken til at A utilsiktet avfyrte skuddet ved tjenestens slutt og at han blir å straffe for dette.

Det sentrale spørsmålet i saken er at A avfyrte et skudd på våpenrommet på Harstad politistasjon ca. kl. 08:15 den 6. februar 2016 og at kulen fortsatte inn i tiliggende rom. Forholdet er vurdert etter straffeloven § 188 første ledd om den som behandler skytevåpen "på en uforsiktig måte som er egnet til å volde fare for andres liv eller helse". Det fremgår av Ot.prop. nr. 8(2007-08) at bestemmelsen erstatter straffeloven av 1902 § 352 om uforsiktig omgang med våpen og sprengstoff og at det ikke er ment å gjøres endringer i gjeldende rettstilstand.

For at bestemmelsen skal komme til anvendelse må handlingen ha vært "egnet til å volde fare for andres liv eller helse". Det er dog ikke et krav om at handlingen faktisk, dvs. konkret voldte fare for noen. Det er tilstrekkelig at adferden objektiv sett var egnet/skikket til dette. Men det følger av rettspraksis og juridisk teori at det ved bruk av skytevåpen kreves at den eller de som eventuelt kunne rammes var såpass nær at skuddet faktisk hadde skadeevne, jf. blant annet Rt. 1989 side 439 flg. om dette.

Det subjektive skyldkravet om det å ha utvist "uforsiktig adferd" og farepotensialet ("egnet til") er alminnelig uaktsomhet, jf. Rt. 1969 side 1376. Gjerningspersonen må etter en konkret vurdering av situasjonen kunne bebreides for sin opptreden. Det kreves forsett med hensyn til det å ha "brukt eller behandlet" et skytevåpen. Det er intet krav

om påtalebegjæring fra (den eller de) fornærmedes side i det påtalen er ubetinget offentlig.

Politibetjent A har erkjent at han gjorde en feil da han tok ladegrep på pistolen for så å ta avtrekk mens pistolen var rettet mot en hylle av tre inne på våpenrommet. Han hadde ved starten at tjenesten satt magasin med ammunisjon inn i våpenet og da han tok ladegrep på pistolen ved avslutning av tjenesten førte han et skudd inn i kammeret. Han har ingen forklaring på hvorfor han tok ladegrepet og avtrekket.

Spesialenheten finner at det å avfyre skarpe skudd i en slik situasjon kan bebreides ham i en slik grad at det klart er uaktsomt i strafferettslig forstand. Det legges videre til grunn at det utilsiktede skuddet som ble avfyrt var egnet til å medføre fare for andre. Det vises til at As opptreden var i strid med flere av politiets fire "Grunnleggende sikkerhetsregler" for behandling av våpen;

-Alle våpen er alltid ladd!

-Hold finger borte fra avtrekkeren til siktene er på målet!

-Ikke sikt på noe/noen du ikke er villig til å beskytte!

-Vær sikker på ditt mål og hva som er bak!

Det er meget strenge krav til sikker bakgrunn og farlig område (både rundt skytter og målområdet) ved skyting med skarpe skudd. Disse kravene gjelder uansett enten man utøver forskjellige former for jakt, skyter på egen grunn eller med grunneiers tillatelse, eller trener på en godkjent skytebane. Det vises til forståelsen av disse begrepene i Politidirektoratets "Sikkerhetsbestemmelser for opplæring og øvelser i politiet", i "Forskrift om anlegg av, kontroll med og godkjennelse av sivile skytebaner", andre sikkerhetsbestemmelser om skyting fra Det Frivillige Skyttervesen", eller i "Sikkerhetsbestemmelser for Hæren" (UD 2-1).

Skuddet ble ikke avfyrt mot en sikker bakgrunn, men mot hyllen og oppbevaringsplassen til våpenet. Kulen gikk først gjennom to 15 mm plater av kryssfiner før den gikk gjennom gipsveggen til pikettrommet hvor det til vanlig oppholder seg andre tjenestepersoner. Dette gjorde at avfiringen av skuddet medførte en potensiell farlig situasjon for andre personer. Dessuten gikk kulen gjennom nakkestøtten på en stol i pikettrommet og videre gjennom veggen til rapportrommet før det stanset i en reol.

Spesialenheten finner etter dette at de objektive og subjektive vilkår for straff er til stede for A, f. [REDACTED], og ilegger ham bot for overtredelse av;

Straffeloven § 188

For ved behandling av skytevåpen å ha gjort seg skyldig i uforsiktig atferd egnet til å volde fare for andres liv eller helse

Grunnlag:

Lørdag 6. februar 2016 ca. kl. 08:15 i våpenrommet på politihuset i Harstad, rettet han en 9 mm Heckler & Koch P30L pistol mot en trehylle i rommet, tok ladegrep, og trykket på avtrekkeren. Kulen gikk gjennom veggen, gjennom nakkestøtten på en stol på pikettrommet, og gjennom veggen inn til rapportrommet hvor den stanset i en reol.

På bakgrunn av Spesialenhetens påtalepraksis i sammenlignbare saker settes boten til kr. 10.000 subsidiært 20 dagers fengsel.

Vedtak

A ilegges et forelegg for overtredelse av straffeloven § 188, mens forholdet etter straffeloven § 171 henlegges etter bevisets stilling.

A underrettes om vedtaket.

Kopi av vedtaket sendes til politimesteren i Nordland politidistrikt til orientering.

Sjefen for Spesialenheten for politisaker, 24. mai 2016

Jan Egil Presthus

Rune Fossum
juridisk rådgiver